

Santa Eulàlia

Gironella

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Plaça de la Vila, 9. 08600 Gironella

Coordenades:

Latitud: 42.03355
Longitud: 1.88303
UTM Est (X): 407543
UTM Nord (Y): 4654105

Classificació

Número de fitxa 08092-94
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval Gòtic Modern Contemporani
Segle XIV-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari si. IPA, 3315 i 6433
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Gironella, plaça de la Vila, 1. 08680 Gironella
Fitxes associades:
[Santa Eulàlia, església vella](#)
Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: dl., 22/01/2018 - 01:00

Descripció

L'església de Santa Eulàlia de Gironella va ser objecte d'un estudi arqueològic del seu subsòl i de les restes arquitectòniques del conjunt per tal de poder extreure uns resultats de les diferents fases constructives de l'edifici, identificar les diverses actuacions a les que s'havia sotmès l'església i sobretot poder documentar el subsòl de l'església i completar les notícies històriques conegudes. Els resultats de l'excavació, en relació a l'estratigrafia identificada al subsòl, van proporcionar pocs resultats. Cal tenir en compte, que els diferents usos que va tenir l'església després de la seva venda a un particular, va comportar una modificació substancial del terra de la nau i l'afectació del mateix; així un part important de l'estratigrafia i un gran nombre de les actuacions documentades corresponen a les darreres ocupacions de l'edifici durant el segle XX.

Una de les conclusions més destacades és que no s'han localitzat restes d'estructures anteriors al moment de construcció de la nau, dada que contrasta amb les notícies documentals que esmenten l'existència d'una església dedicada a Santa Eulàlia amb anterioritat als segles XIII-XIV, de la que no es coneix el seu emplaçament. Els resultats van concloure que l'edifici originari és pot situar cronològicament a la segona meitat del segle XIV, moment en que estaria format per una nau rectangular amb la seva capçalera, amb un paviment de terra batuda. Una segona fase que es creu que podria situar-se pels volts del segle XVI, corresponent a la creació de la cripta dels barons de Gironella. Una tercera fase que inclou un seguit d'intervencions al conjunt de l'església, com la reconstrucció de l'absis gòtic, actuació que es creu que podria ser del 1628 (data gravada a l'arc triomfal del nou absis), en la reconstrucció del qual s'emprà la gran majoria de materials de l'anterior absis del segle XIV, raó per la qual manté un estil que recorda al gòtic. En aquesta fase també es pavimentà amb cairons la nau i el presbiteri, s'obriren capelles al mur de migdia i s'excavà el sepulcre de la confraria del Roser i la tomba situada prop de la mateixa capella del Roser i dues altres tombes, entre altres actuacions. I altres fases corresponents al conjunt d'actuacions realitzades a l'immoble després de que fos venut a un particular a inicis del segle XX, les quals inclouen diverses obres per tal d'adaptar els espais als nous usos i que van afectar considerablement el subsòl i l'estructura de l'església.

Durant l'excavació a part de la identificació d'una seqüència cronològica i estratigràfica, es van localitzar diferents restes i materials, entre els quals un ampli i variat conjunt de ceràmiques medievals i modernes, de diferents tipologies, formes i informes, també materials constructius, alguns metalls i diverses restes òssies tant de fauna com humanes. Del conjunt ceràmic esmentar la localització de diversos fragments del primer quart del segle XVII, ceràmica de reflexos metàl·lics i vidrades, i també diversos fragments de ceràmica grisa d'època medieval, a més d'un fragment de ceràmica ibèrica i un de protocampaniana. I pel que fa al metall, esmentar tres peces, un diner de Barcelona de l'època de Jaume I el conqueridor (1213-1276), una moneda de dos cèntims del Govern Provisional de 1870 i una medalla religiosa del segle XIX o XX.

Observacions:

En el paviment actual de la nau s'identifica la ubicació i part d'algunes de les tombes. L'excavació arqueològica de l'interior de l'església vella de Santa Eulàlia es va dur a terme l'any 1985 sota la direcció d'Àlvar Caixal i Mata.

Història

L'església vella de Santa Eulàlia correspon a un edifici bastit en època gòtica, probablement a mitjans del segle XIV, tot i que també es conserven restes que indicarien la possibilitat que pugui recular fins a finals del segle XIII; en el context de domini dels Pinós. L'edifici que ha arribat als nostres dies és el resultat de diferents modificacions al llarg del segle, que han modificat considerablement l'edifici gòtic.

L'església va ser parroquial fins a finals del segle XIX, l'església nova de Santa Eulàlia es va inaugurar el 1905 per tal de donar cabuda al creixement poblacional que estava experimentant la vila. L'església vella de Santa Eulàlia es va vendre a un particular per tal de poder fer front a les despeses de la construcció del nou

temple. A finals del 1971 el propietari i l'ajuntament van posar-se d'acord en la cessió de l'edifici a l'Ajuntament, finalment el 1972 es va fer efectiva. A partir d'aquell moment, el consistori va iniciar tràmits amb la Diputació de Barcelona per poder realitzar la seva restauració i adequació als nous usos, actuació que comportà també l'excavació arqueològica prèvia. Les obres de restauració van finalitzar l'any 1990.

Bibliografia

- BUSQUETS I CASTELLA, J. (2005): La parròquia de Gironella: mil anys d'història. Berga: Àmbit de Recerques del Berguedà i Centre d'Estudis musicals del Berguedà "L'Espill".
- BUSQUETS I CASTELLA, J.; MONTAÑA, D.; PUJOL, J.; SERRA, R.: (1999): Gironella. Notes històriques. Gironella: Edicions del Centre d'Estudis de l'Associació Cultural El Vilatà del Berguedà, Col·lecció L'Escambell, núm. 12.
- BUSQUETS I CASTELLA, J. (1985): "80 anys de l'església nova de Gironella", a El Vilatà, número 42.
- CAMPRUBÍ SENSADA, J. (1986): Santa Eulàlia de Gironella. La vida en una església i en una parròquia. Gironella: El Vilatà i l'autor.
- SERRA, R. et altri (1991): Guia d'Art del Berguedà. Berga, Ed. Consell Comarcal del Berguedà i Patronat del Centre d'Estudis del Berguedà.
- VVAA (1994): Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, volum 5, Barcelona, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
- VVAA. (1989): "Antiga església de Santa Eulàlia de Gironella", a Quaderns Científics i Tècnics, número 1 Recerques històrico-arqueològiques al Berguedà (1983-1986) (direcció: Albert López Mullor), p. 145-184. Diputació de Barcelona, Servei del Patrimoni Arquitectònic.

